

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Кафедра економіки та менеджменту

Спеціальність Облік і аудит

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни Аудит

тема Аудит грошових потоків підприємства

Студентки Кузюк Наталії Олександрівни

прізвище, ім'я, по батькові

Групи ТУзд-8-22-Б1ООП (4.6зс)

Перевірила Сокиринська І.Г., к.ек.н.

підпис, прізвище, ім'я, по батькові,
вчений ступінь, звання, посада

Нормоконтроль Пестова О.А.

підпис, прізвище, ім'я, по батькові

Київ

2025

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ	
1.1. Сутність і класифікація грошових потоків підприємства	8
1.2. Фактори, що визначають обсяг і структуру грошових потоків підприємства	11
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ТА СТРУКТУРИ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
2.1. Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «РІА»	15
2.2. Аналіз обсягу і структури грошових потоків	19
2.3. Аналіз ефективності управління грошовими потоками підприємства	26
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	31
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, що є результатом неперервного циклічного руху грошових коштів. Однією із проблем, що виникають перед підприємствами в сучасних умовах, є відновлення і збереження динаміки циклів операційної, інвестиційної і фінансової діяльності, що є запорукою необхідної ліквідної позиції підприємства і реалізації його попиту на кошти. Вирішення цієї проблеми неможливе без глибоких досліджень економічних механізмів, що визначають грошові потоки кожного окремого суб'єкта господарювання. Таким чином, існує нагальна потреба в розробці методики обліку, контролю і аналізу грошових потоків, підвищенні наукової обґрунтованості прийняття фінансових рішень в умовах нестабільності та ризику, розробці системи аналітичних і модельних засобів управління коштами. Необхідність в організації обліку, контролю та економічного аналізу грошових потоків на підприємствах обумовлена існуванням практичних потреб фінансового управління, що стоять на рівні проблеми виживання окремих підприємств, галузей і виходу із кризового стану економічної системи в цілому.

Питання теорії та практики обліку, контролю грошових коштів досліджують так автори як Ткаченко Н.М., Марочкіна А.М., Бутинець Ф.Ф., Грабова Н.М., Завгородній В.П., Кулаковська Л.П., Піч Ю.В. Питання економічного аналізу грошових потоків висвітлюються ширше в роботах зарубіжних авторів і частково у вітчизняних спеціалізованих виданнях. Свій внесок у розробку аналітичного забезпечення управління грошовими потоками зробили вітчизняні економісти: Бланк І.О., Голов С. Ф., Лігоненко Л.О., Литвин Б. М., Мних Є.В., Нусінов В. Я., Ситник Г.В., Суторміна В. М., Шкарабан С. І. та інші. Водночас у вітчизняному доробку бракує окремих комплексних завершених досліджень з питань управління грошовими потоками, які б розширили межі традиційного аналізу, сформулювали конкретні підходи до розробки аналітичного забезпечення управління ними, запропонували конкретні шляхи виходу підприємств із стану неплатоспроможності тощо.

Очевидно, що брак досвіду функціонування підприємств України в ринкових умовах, недостатнє вирішення проблеми управління їх грошовими потоками як в методологічному, так і в прикладному аспектах призводять до того, що у вітчизняній практиці аналізу рух коштів практично не береться до уваги. Це зумовлює ігнорування найбільш важливої – динамічної частини бізнесу і породжує низку серйозних проблем, пов'язаних з необґрунтованістю та хаотичністю управління і загостренням загальної проблеми неплатежів.

У зв'язку з цим тема роботи, в якій сформульовано теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо формування системи аналітичного забезпечення управління грошових потоків підприємств, є актуальною.

Метою курсової роботи є поглиблення та закріплення набутих теоретичних знань і практичних навичок; уміння самостійної роботи з літературними джерелами, застосування практичного досвіду і методів удосконалення обліку, аналізу і аудиту в умовах використання сучасної комп'ютерної технології обробки інформації на підприємствах і організаціях різних форм власності. Метою роботи також є дослідження науково-методологічних положень стосовно вдосконалення методики і організації обліку, контролю і економічного аналізу грошових потоків підприємств, що охоплює побудову моделі аналітичних досліджень та з'ясування особливостей їх проведення в цілях раціоналізації грошових потоків підприємств України. Для досягнення цієї мети в роботі поставлено такі завдання:

- дослідити теоретичні основи обліку, контролю і аналізу грошових потоків підприємства;
- розкрити сутність та провести аналіз організації та методики обліку і контролю грошових коштів на підприємстві;
- провести комплексний аналіз стану та структури грошових потоків на підприємстві;
- запропонувати механізм удосконалення організації обліку і контролю грошових коштів підприємства та покращення стану грошових потоків підприємства.

Таким чином, в цілому, завдання магістерської роботи полягає в самостійному дослідженні предметної області, обґрунтуванні запропонованих рішень і напрямів удосконалення бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту грошових коштів на прикладі підприємства в ринковому середовищі.

Об'єктом дослідження роботи є грошові потоки вітчизняних підприємств.

Предметом дослідження роботи є система аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства.

Методологія дослідження ґрунтується на загальних наукових методах пізнання, принципах системного аналізу, теоріях ринкової економіки. Теоретичною і методологічною основою роботи є вчення про наукові методи пізнання, фундаментальні праці вітчизняних та зарубіжних економістів з питань економічного аналізу та фінансового менеджменту, закони України та інші нормативні акти. Інформаційною базою також стала фінансова звітність ТОВ „РІА”.

Для вирішення поставлених задач протягом дослідження застосовувалися системний підхід, комплексність, логічні прийоми аналізу, в т. ч. порівняння та ін.

Новизна одержаних результатів та практичне значення роботи складається в удосконаленні організації обліку і контролю грошових коштів підприємства та покращенні стану грошових потоків підприємства. В процесі дослідження доведена залежність між автоматизованою системою управління грошовими потоками і якістю управління ними.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та класифікація грошових потоків підприємства

За умов ринку з'явилися такі терміни, як «грошовий потік» разом з поняттям коштів, що є природним. Ось що це означає динаміку підприємницької діяльності, яка має постійні надходження і витрати, що йдуть неперервно. В Україні, коли розглядають грошові потоки, важливо дотримувати П(С)БО 4, яка розуміє грошові потоки як надходження і витрати грошових коштів.

Автори зазначають, що аналіз грошових потоків дає змогу краще зрозуміти механізм функціонування підприємства. Залежно від аспектів господарської діяльності, які вони охоплюють, можна виділити два рівні:

- Грошовий потік підприємства загалом відображає сукупний обсяг фінансових операцій, які здійснюються в його межах. Цей показник включає всі типи грошових потоків, що виникають у процесі роботи підприємства.

- Грошові потоки окремих підрозділів демонструють обсяги фінансових операцій, які відбуваються в конкретних структурних одиницях підприємства. Це дає змогу оцінити ефективність і внесок різних аспектів у загальний господарський процес підприємства. Грошовий потік за конкретним видом діяльності відображає обсяг операцій, пов'язаних із цим напрямком. Грошовий потік окремої операції ілюструє динаміку руху коштів, пов'язану з конкретною угодою, дозволяючи визначити її результативність та вплив на загальний фінансовий стан підприємства.

Залежно від напрямку руху коштів виділяють:

- Вхідний (позитивний) грошовий потік, що показує обсяги надходжень від різних видів діяльності.

- Вихідний (негативний) грошовий потік, який демонструє обсяги здійснених витрат.

Залежно від виду діяльності грошові потоки поділяють на:

- Потік від операційної діяльності.
- Потік від інвестиційної діяльності.
- Потік від фінансової діяльності.

Відповідно до форми вираження розрізняють:

- Валовий грошовий потік, що служить для оцінки загального обсягу фінансових операцій підприємства без врахування їх специфічного спрямування.
- Чистий грошовий потік, який відображає зміну грошових ресурсів за певний період. Це різниця між кінцевим і початковим залишками коштів або між обсягами надходжень і витрат. Він демонструє збалансований результат руху коштів без урахування масштабів операцій.

Грошові потоки підприємства за частотою здійснення класифікуються на:

- Регулярні, що характеризуються послідовними платежами, які здійснюються з однаковими часовими інтервалами між ними. Вони зазвичай пов'язані з основною діяльністю підприємства, можуть бути як постійними за обсягом, так і змінними в певному напрямку. Надходження й витрати коштів відбуваються у встановлений час, що дозволяє передбачати їх перебіг і складати плани управління.
- Нерегулярні, які відрізняються як за розміром, так і за інтервалами між платежами. Здебільшого вони пов'язані із виконанням окремих операцій, виникають непередбачувано, мають різний характер і нерегулярність. Їх планування здійснюється шляхом розрахунків із врахуванням часу й масштабу операцій, що спричинили їх появу.

Залежно від того, які аспекти господарської діяльності вони обслуговують:

- Грошовий потік підприємства в цілому відображає загальний обсяг фінансових операцій, що здійснюються в його межах. Він включає всі види грошових потоків, що виникають під час роботи підприємства.
- Грошові потоки окремих підрозділів ілюструють обсяги фінансових операцій, які реалізуються у конкретних структурних одиницях. Це дозволяє оцінити їх ефективність і внесок у загальний господарський процес підприємства.

- Грошовий потік за конкретним видом діяльності демонструє обсяг операцій, пов'язаних із цим напрямом.

- Грошовий потік окремої операції показує динаміку руху коштів, пов'язану з цією угодою. Він дає можливість оцінити її результативність та вплив на загальний фінансовий стан підприємства.

Грошові потоки підприємства поділяються залежно від їх значення для фінансової діяльності на кілька категорій: Пріоритетний грошовий потік є найбільш значущим для реалізації стратегічних завдань підприємства. Він містить платежі, що безпосередньо впливають на досягнення основних цілей організації. Обов'язковий грошовий потік включає платежі, які підприємство здійснює насамперед для запобігання фінансовим труднощам та забезпечення безперервності функціонування. До цієї категорії відносяться виплати за кредитами, сплата відсотків, податків та інші фінансові зобов'язання, визначені умовами діяльності суб'єкта господарювання.

Другорядний грошовий потік охоплює витрати, які можуть бути перенесені за умови відсутності прямої фінансової шкоди, наприклад штрафів, пені чи неустойок. Цей тип потоків розглядається як менш критичний для короткотермінової стабільності підприємства.

Щодо окремих інвестиційних проектів варто виділити: Додатковий грошовий потік, який формується внаслідок реалізації конкретного інвестиційного проекту. Він включає всі надходження та витрати, що безпосередньо пов'язані із даним проектом. Ретроспективний грошовий потік являє собою рух коштів, який не входить до розрахунків при прийнятті рішень стосовно цього проекту. Надлишковий грошовий потік має місце у випадку перевищення надходжень над фінансовими потребами організації, що дозволяє створювати резерви чи направляти кошти на додаткові інвестиції.

Головним показником збалансованості є співвідношення між прибутками та витратами: у збалансованих потоках воно дорівнює одиниці, а в незбалансованих наближається до нуля.

Протягом певного часу розрізняють такі грошові потоки:

- Короткостроковий — це потік, тривалість якого становить менше одного року після здійснення операції.

- Довгостроковий — потік, при якому час між отриманням або витрачанням коштів і його повним завершенням перевищує один рік.

За формою використання грошових коштів виділяють:

- Готівковий потік — частина загального потоку, що складається з операцій за участю готівки. Цей вид фінансових процесів підприємства регулюється державними органами та Національним банком України.

- Безготівковий потік — включає операції, які здійснюються шляхом безготівкових розрахунків.

За видом валюти виділяють:

- Потік у національній валюті — частина загального фінансового потоку, що забезпечується гривнею.

- Потік в іноземній валюті — фінансові операції, виконувані за рахунок іноземних валют. Усі подібні транзакції на території України регулюються відповідними законами, які необхідно врахувати під час їх проведення.

За взаємодією грошового потоку з підприємством розрізняють:

- Внутрішній потік — це сума надходжень і витрат, що здійснюються в межах підприємства (розрахунки із працівниками, засновниками, структурними підрозділами тощо).

- Зовнішній потік — включає надходження і витрати в взаємодії з іншими учасниками, такими як постачальники, покупці, банки, страхові компанії тощо.

1.2. Фактори, що визначають обсяг і структуру грошових потоків підприємства

За джерелами походження:

Фактори зовнішнього характеру — це умови, які існують ззовні, і вони впливають на те, скільки і як розподілені гроші надходять і витрачаються.

Фактори внутрішнього характеру — це умови, які утворюються саме в підприємстві, і вони впливають на те, скільки і як розподілені гроші надходять і

витрачаються в ньому.

За видами діяльності підприємства:

Фактори, що виникають — це умови, які визначають, як ведеться основна робота підприємства, і через це впливають на те, скільки і як розподілені гроші потрапляють та витрачаються в цій діяльності.

Фактори, що виникають з інвестиційної діяльності — це умови, які визначають, як виконуються інвестиції, і через це впливають на те, скільки і як розподілені гроші потрапляють та витрачаються в цій діяльності.

Фактори, що виникають з фінансової діяльності — це умови, які визначають, як ведеться фінансове забезпечення підприємства, і через це впливають на те, скільки і як розподілені гроші потрапляють та витрачаються в цій діяльності.

За напрямком руху грошових коштів:

Фактори, які визначають обсяг і структуру від'ємного грошового потоку — це умови, які походять з різних сторін і мають різний характер:

Фактори, що впливають на стан і структуру позитивного грошового потоку, охоплюють зовнішні та внутрішні аспекти, які формуються у межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Зовнішні чинники визначають загальні умови, у яких функціонує компанія. Сюди входять загальноекономічна ситуація, правове середовище та законодавчі ініціативи, що впливають на бізнес, рівень фінансової дисципліни держави, а також обставини на ринках збуту та фінансів. Ці фактори не контролюються самим підприємством, проте вони істотно впливають на його здатність генерувати грошові надходження. Чим сприятливіша економічна ситуація, чим ліберальніше законодавство, вищий попит на продукцію чи послуги, а умови на фінансових ринках вигідніші, тим кращі можливості підприємства забезпечити стабільний грошовий потік.

Фактори, які залежать від внутрішніх особливостей підприємства, визначають можливість отримання позитивного потоку грошей. У сфері операційної діяльності:

- проведенні рекламних дій;

- організація закупівель: аналіз постачальників, обрання кращих умов для придбання матеріалів, планування постачання товарів;
- організація виробництва: залучення необхідних ресурсів, визначення найефективніших способів їх використання;
- обсяг реалізації продукції.

Логіка впливу цих факторів на грошовий потік полягає в наступному: основним джерелом грошей є реалізація товарів, укладення договору купівлі-продажу.

Діяльність з управління факторами має бути спрямована на досягнення визначених результатів, що дозволяють максимізувати грошові надходження. У сфері інвестиційної діяльності варто зосередитися на таких аспектах:

- аналіз і вибір інвестиційних проектів, що мають високу рентабельність та перспективність;
- формування інвестиційного портфеля з оптимальним співвідношенням доходності та ліквідності фінансових інструментів;
- розробка стратегій виходу з проектів, які перестали приносити прибуток, із визначенням можливих шляхів реалізації таких рішень;
- оцінка стану основних засобів і нематеріальних активів для потенційного продажу та аналіз прогнозованого доходу від реалізації цих активів.

Потрібно враховувати наступні чинники:

- рівень привабливості підприємства для інвесторів, що впливає на можливість залучення капіталу через випуск нових акцій;
- кредитоспроможність підприємства, яка визначає його здатність отримувати банківські позики;
- структура капіталу, включаючи обсяги залучених позик і терміни їх погашення;
- формування позитивного іміджу та підтримка доброї ділової репутації компанії.

Фактори, які визначають величину та структуру від'ємного грошового потоку підприємства, формуються під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх умов.

Серед ключових зовнішніх факторів такі:

- Ринкова кон'юнктура товарів, робочої сили та матеріальних ресурсів, яка визначає вартість придбання, а також податкове і митне законодавство, що формує витрати на сплату податків, митних зборів та інших обов'язкових платежів.

- Інвестиційний клімат країни, від якого залежить доцільність і обсяги інвестицій у підприємство.

- Стан фінансового ринку, що впливає на рівень банківських відсоткових ставок, потребу у сплаті дивідендів за акціями та інші аспекти.

У фінансовій сфері діяльності підприємства визначальними є такі аспекти:

- Обсяг залученого зовнішнього фінансування, умови отримання кредитів, а також необхідність своєчасного їх погашення. Необхідність у використанні фінансових ресурсів формується під впливом низки факторів, які нерідко залишаються поза контролем підприємства.

Таким чином, головним завданням є ґрунтовний аналіз ефективності використання капіталу та вироблення стратегій уникнення можливих фінансових загроз.

Неправильне управління грошовим оборотом, збанкрутування підприємства можуть мати серйозні, навіть катастрофічні наслідки, з появою загрози банкрутства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА СТРУКТУРИ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «РІА»

Підприємство створено для того, щоб учасники могли виконувати підприємницьку діяльність через посередницьку роботу, яка задовольняє потреби споживачів у товарах.

Основна діяльність — це робота, яка полягає у реалізації продовольчої продукції різних видів.

Основні напрямки:

- виробництво та впровадження;
- торгівля та закупівля;
- зовнішньоекономічна діяльність.

У рамках своєї статутної діяльності підприємство здійснює операції, пов'язані з торгівлею та закупівлею. Товариство з обмеженою відповідальністю «РІА» функціонує як юридична особа, що відповідає за виконання вимог законодавства та положень свого статуту.

Товариство з обмеженою відповідальністю є організаційно-правовою формою підприємства, розподіляється на частки, визначені в установчих документах. Важливою особливістю такої форми є те, що її учасники не несуть особистої відповідальності за зобов'язання товариства. Ризики фінансових збитків, які можуть виникнути у процесі його діяльності, покриваються виключно в межах вартості внесків учасників. Формування майнових ресурсів здійснюється за рахунок внесків його учасників, отриманих доходів, а також інших легітимних джерел фінансування. Усе майно товариства виступає його пайовою власністю і належить учасникам пропорційно їхнім внескам у статутний капітал.

Вони вирішують питання про головні напрями роботи підприємства, розглядають та затверджують кошториси, звіти та баланси, обирають та оцінюють виконавчий орган та ревізійну комісію, визначають умови оплати праці, розподіл прибутку.

Виконавчим органом ТОВ «РІА» є директор.

Він відповідає за виконання цілей та стратегії підприємства, організує та керує повсякденною діяльністю, здійснює управління майном, приймає рішення про наймання та звільнення працівників.

Підприємство з моменту реєстрації є юридичною особою. Підприємство може створювати дочірні компанії, філії та представництва відповідно до законодавства.

Підприємство веде господарську діяльність самостійно, з власного кошторису. Підприємство самостійно ставить мети, планує роботу та розвиток, враховуючи попит на продукцію, потреби виробництва та соціальні питання, а також збільшення доходів працівників.

Підприємство враховує інтереси покупців у якості продукції.

Важливо відзначити, що збори інформації про роботу підприємства натякають на деякі труднощі, оскільки фахівці бояться витoku конфіденційних даних і не хочуть вступати у контакт.

На підприємстві регулярно проводять аналіз господарської діяльності, але результати та початкові дані не розголошуються.

Керівництво «КФ «Коваль» вважає цю інформацію комерційною таємницею. Вони вирішують питання про головні напрями роботи підприємства, розглядають та затверджують кошториси, звіти та баланси, обирають та оцінюють виконавчий орган та ревізійну комісію, визначають умови оплати праці, розподіл прибутку.

Виконавчим органом ТОВ «РІА» є директор.

Він відповідає за виконання цілей та стратегії підприємства, організує та керує повсякденною діяльністю, здійснює управління майном, приймає рішення про наймання та звільнення працівників.

Підприємство має власний баланс, рахунки в банках.

Може створювати дочірні компанії, філії та представництва, відповідно до законодавства. Підприємство веде господарську діяльність самостійно, з власного кошторису.

Підприємство самостійно ставить мети, планує роботу та розвиток, враховуючи попит на продукцію, потреби виробництва та соціальні питання, а також збільшення доходів працівників.

Підприємство враховує інтереси покупців у якості продукції. Оперативні звіти ведуться відповідно до закону України.

Розрахунки з бюджетом та бюджетними установами проводяться бухгалтерами відповідно до законодавства.

На підприємстві регулярно проводять аналіз господарської діяльності, але результати та початкові дані не розголошуються.

Керівництво «КФ «Коваль» вважає цю інформацію комерційною таємницею.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика ТОВ «РІА»

№ з/п	Показник	Характеристика
1.	Форма власності	приватна
2.	Спеціалізація	Торгівля
3.	Джерела додаткового фінансування	Кредити комерційних банків та фінансових установ
4.	Річний обсяг продаж	820 тис грн.
5.	Джерела постачання товару	ТОВ «Антекс» (м. Дніпро), замовники
6.	Ринки збуту	Дніпропетровська область
7.	Планова рентабельність	30 %
8.	Термін дії	На невизначений термін
9.	Обслуговуючий банк	КБ «Приватбанк» м.Павлоград, вул.Дніпровська, 8

Майно фірми включає основні фонди, оборотні кошти та інші цінності, вартість яких вказана окремо в балансі.

Фінансова діяльність підприємства перевіряється аудиторською службою за умовами договорів.

Фінансові ресурси фірми отримуються з:

- доходів від виробничої діяльності;
- амортизаційних відрахувань;
- кредитів банків та інших джерел.

При збитках у ході комерційної діяльності підприємство спочатку використовує резервний фонд.

Режим роботи та відпочинку працівників, а також інші трудові відносини визначаються законодавством України, внутрішніми правилами роботи та трудовими договорами.

Підприємство самостійно встановлює число працівників. Фірма забезпечує працівників мінімальним розміром заробітної плати, який гарантує держава, та видами соціального забезпечення, передбаченими законом.

Роздрібну торгівлю ТОВ «PIA» веде магазин.

У складі підприємства є один торговий магазин з площею 90 квадратних метрів, склад з площею 50 квадратних метрів, та офіс площею 38 квадратних метрів.

Магазин обладнаний сучасним обладнанням, що створює комфортні умови для працівників та клієнтів, а також для зберігання товарів. Майно фірми включає основні фонди, оборотні кошти та інші цінності, вартість яких вказана окремо в балансі.

Фінансова діяльність підприємства перевіряється аудиторською службою за умовами договорів.

Фінансові ресурси фірми отримуються з:

- доходів від виробничої діяльності;
- амортизаційних відрахувань;
- кредитів банків та інших джерел.

При збитках у ході комерційної діяльності підприємство спочатку використовує резервний фонд.

Режим роботи та відпочинку працівників, а також інші трудові відносини визначаються законодавством України, внутрішніми правилами роботи та трудовими договорами.

Підприємство самостійно встановлює число працівників. Фірма забезпечує працівників мінімальним розміром заробітної плати, який гарантує держава, та видами соціального забезпечення, передбаченими законом.

Роздрібну торгівлю ТОВ «PIA» веде магазин.

У складі підприємства є один торговий магазин з площею 90 квадратних метрів, склад з площею 50 квадратних метрів, та офіс площею 38 квадратних метрів. Магазин обладнаний сучасним обладнанням, що створює комфортні умови для працівників та клієнтів, а також для зберігання товарів.

2.2. Аналіз обсягу і структури грошових потоків

Аналізуючи таблицю, видно, що у 2022 році чистий рух грошових коштів склав 1888,8 тис. грн. Основним чинником цього результату стали надходження від операційної діяльності в розмірі 9981,9 тис. грн., незважаючи на значний відтік коштів через інвестиційну діяльність (64934,1 тис. грн.) та фінансову діяльність (42079,4 тис. грн.).

У 2023 році чистий рух грошових коштів зріс до 3067 тис. грн., що на 1178,2 тис. грн., або на 62,4% більше порівняно з попереднім роком. Це зростання стало можливим завдяки суттєвому збільшенню надходжень від операційної діяльності до 15118,5 тис. грн., що перевищує показник попереднього року на 5136,6 тис. грн. (на 51,5%).

У той же час відплив коштів через інвестиційну діяльність становив 20203,4 тис. грн., а надходження від фінансової діяльності досягли 29870,5 тис. грн.

У 2022 році чистий відтік грошових коштів в результаті інвестиційної діяльності становив –64 934,1 тисячі гривень. Така ситуація виникла через перевищення обсягу відпливу коштів, зокрема: інші платежі склали 199,1 тисячі гривень, придбання фінансових інвестицій — 54 896,5 тисячі гривень, а придбання необоротних активів — 10 441,4 тисячі гривень.

Незважаючи на отримання процентів у розмірі 26,5 тисяч гривень, дивідендів – 138,8 тисяч гривень, інших надходжень – 237,5 тисяч гривень,

надходження від реалізації фінансових інвестицій – 29 410,2 тисяч гривень, а також від реалізації необоротних активів – 274,7 тисяч гривень.

Таблиця 2.2

Інформація про сучасний стан грошових потоків підприємства в 2022-2023 рр.

Найменування показника	2022 р.	2023 р.	Приріст в 2023 році	
			тис.грн.	%
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	9981,9	15118,5	5136,6	51,5
амортизацію необоротних активів	4411,9	4887,3	475,4	10,8
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	931	1459,5	528,5	56,8
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	577	886,4	309,4	53,6
Витрати на сплату відсотків	13208,3	14710,7	1502,4	11,4
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	29110,1	37062,4	7952,3	27,3
витрат майбутніх періодів	256,3	262,6	6,3	2,5
поточних зобов'язань	25425,3	29537	4111,7	16,2
доходів майбутніх періодів	-1,8		1,8	-100,0
Грошові кошти від операційної діяльності	38391,9	12056	-26335,9	-68,6
відсотки	-13208,3	-14710,7	-1502,4	11,4
податки на прибуток	-440,1	-3945,4	-3505,3	796,5
Чистий рух коштів від операційної діяльності	24743,5	-6600,1	-31343,6	-126,7
фінансових інвестицій	414	29410,2	28996,2	7003,9
необоротних активів	100,6	274,7	174,1	173,1
відсотки	61,5	26,5	-35,0	-56,9
Інші надходження	26,8	237,5	210,7	786,2
фінансових інвестицій	-54896,5	-29871,5	25025,0	-45,6
необоротних активів	-10441,4	-20400,5	-9959,1	95,4
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	-64934,1	-20203,4	44730,7	-68,9
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-64934,1	-20203,4	44730,7	-68,9
Отримані позики	375325,2	363056,6	-12268,6	-3,3
Інші надходження	6606,5	9620,8	3014,3	45,6
Погашення позик	-318049	-318762	-713,0	0,2
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	42079,4	29870,5	-12208,9	-29,0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	42079,4	29870,5	-12208,9	-29,0
Чистий рух коштів за звітний період	1888,8	3067	1178,2	62,4
Залишок коштів на початок року	1298,9	2256,7	957,8	73,7
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-931	-1459,5	-528,5	56,8

У 2023 році ситуація значно покращилася.

Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності дорівнює відпливу у розмірі 20 203,4 тисяч гривень. Це менше, ніж у 2022 році, на 44 730,7 тисяч гривень, або на 68,9%. Це сталося завдяки надходженням від реалізації фінансових інвестицій (29 410,2 тисяч гривень), необоротних активів (274,7 тисяч

гривень).

У табл. 2.3 наведена структура грошових потоків підприємства за останні 2 роки.

Фінансова діяльність залишається основним джерелом надходжень, що свідчить про продуманий підхід до фінансування. Особливу увагу підприємство приділяє інвестиціям, що є позитивною тенденцією, оскільки очікується, що зроблені вкладення принесуть вигоди в майбутньому. Водночас варто зазначити негативний момент: у 2023 році грошові потоки від операційної діяльності мали від'ємне значення, що вказує на витрати, перевищення доходів та недостатню ефективність основної діяльності в даний період.

Таблиця 2.3

Аналіз існуючої структури грошових потоків, тис. грн.

Вид діяльності	2022	2023	Приріст в 2023 році	
			абс. тис. грн.	%
Операційна	24743,5	-6600,1	-31343,6	-126,7
Інвестиційна	64934,1 (-)	20203,4 (-)	-44730,7	-68,9
Фінансова	42079,4	29870,5	-12208,9	-29,0
Чистий рух коштів	1888,8	3067	1178,2	62,4
Загальна оцінка якості управління	Добрий стан	Добрий стан	х	х

Інформація про структуру грошових коштів ТОВ «РІА» та їх динаміку наведена в табл. 2.4-2.54.

Таблиця 2.4

Динаміка грошових коштів ТОВ «РІА» в 2019-2023 рр. (тис. грн.)

Грошові кошти та їх еквіваленти:	2019	2020	2021	2022	2023	2020/2019		2021/2020		2023/2022		2023/2022	
						абс.	абс.	абс.	%	абс.	%	абс.	%
в національній валюті	4	1027,6	706,1	2154,8	3760	-	-25590	-321,5	-31,3	1448,7	205,2	1605,2	74,5
в іноземній валюті	-	600,4	592,8	101,9	104,2	-600,4	-100	-7,6	-1,3	-490,9	-82,8	2,3	2,3
Разом	4	1628	1298,9	2256,7	3864,2	-1624	-40600	-329,1	-20,2	957,8	73,7	1607,5	71,2

Проте з початку 2021 року спостерігається постійне збільшення загального обсягу грошових коштів (приблизно 70% щорічно). Найшвидший ріст грошових коштів спостерігається у структурі коштів у національній валюті, особливо в 2022 році, коли вони збільшилися на 205,2%.

Таблиця 2.5

Динаміка структури грошових коштів ТОВ «PIA» в 2019-2023 рр. (тис. грн.)

Грошові кошти та їх еквіваленти:	2019	% до підсумку	2020	% до підсумку	2021	% до підсумку	2022	% до підсумку	2023	% до підсумку
В національній валюті	4	100	1027,6	63,1	706,1	54,4	2154,8	95,5	3760,0	97,3
в іноземній валюті	-	-	600,4	36,9	592,8	45,6	101,9	4,5	104,2	2,7
Разом	4	100,0	1628,0	100,0	1298,9	100,0	2256,7	100,0	3864,2	100,0

Згідно з даними, представленими в табл. 2.5, проаналізованого періоду в структурі грошових активів ТОВ «Pia» домінуючу частку становили кошти, збережені в національній валюті. Більш того, спостерігається стійка тенденція до збільшення частки таких коштів упродовж 2019–2023 років.

Опираючись на інформацію про динаміку руху грошових коштів підприємства за 2023 рік (див. табл. 2.6), проведемо аналіз рівня збалансованості та ліквідності фінансових потоків підприємства за звітний період. Табл. 2.6 містить дані щодо руху грошових коштів за 3-й та 4-й квартали 2023 року, зазначені у тисячах гривень.

Результати розрахунків заносимо в табл., 2.7 та обчислюємо абсолютне відхилення показників за період.

Аналіз табл. 2.7 показує, що загальні значення розрахованих показників свідчать про відповідність і ліквідність. Однак затримка платежів може бути наслідком недостатньої синхронізації грошових потоків або слабкої платіжної дисципліни, що в перспективі може спричинити прострочені зобов'язання.

Крім того, заслуговує на увагу той факт, що лише 53% від суми чистого прибутку та амортизації надходять у грошовій формі. Враховуючи це, доцільно

передбачити заходи для прискорення синхронізації грошових потоків. У табл. 2.8 представлені дані з операційною діяльністю за звітний місяць. Далі слід проаналізувати рівень рівномірності грошових потоків та оцінити ефективність їх управління у зазначений період.

Таблиця 2.6

Рух грошових коштів підприємства за 2023 рік

Показники	3-й квартал	4-й квартал
Залишок грошових коштів на початок періоду	5,5	75,5
Рух грошових коштів від операційної діяльності		
Надходження грошових коштів		
1. Виручка від реалізації продукції звітного періоду	1021	1153
2. Погашення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги	421	440
Всього надходження грошових коштів від операційної діяльності	1442	1593
Витрачання грошових коштів		
1. Оплата сировини та матеріалів	840	900
2. Заробітна плата	120	120
3. Сплата податків та зборів	210	250
4. Орендна плата	7	7
5. Оплата інших поточних витрат	12	15
Всього витрачання грошових коштів від операційної діяльності	1189	1292
Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності		
Надходження грошових коштів		
1. Надходження грошових коштів від продажу основних засобів	43	-
Всього надходження грошових коштів від інвестиційної діяльності	43	-
Витрачання грошових коштів		
1. Видатки грошових коштів на придбання патенту	15	-
2. Видатки грошових коштів на купівлю устаткування	100	130
Всього витрачання грошових коштів від інвестиційної діяльності	115	130
Рух грошових коштів від фінансової діяльності		
Надходження грошових коштів		
1. Надходження грошових коштів від продажу власних акцій	90	95
2. Надходження довгострокового кредиту банку	80	—
Всього надходження грошових коштів від фінансової діяльності	170	95
Витрачання грошових коштів		
1. Сплата дивідендів	201	150
2. Погашення короткострокового кредиту банку	80	70
Всього витрачання грошових коштів від фінансової діяльності	281	220
Додаткова інформація про фінансово-господарський стан підприємства тис. грн		
Показники	3-й квартал	4-й квартал
1. Обсяг чистого прибутку	25	31
2. Амортизація	12	11
3. Обсяг прострочених зобов'язань	11	7
4. Обсяг дефіциту грошових коштів	2	1,5

На основі даних табл. 2.8 можна зробити висновок про нерівномірність змін у динаміці грошових потоків, отриманих від операційної діяльності протягом звітного місяця. Для більш детального аналізу доцільно здійснити розрахунок окремих коефіцієнтів, представлених у табл. 2.9.

Таблиця 2.7

Аналіз рівня збалансованості грошових потоків та ефективності управління ними за 3-4 квартали 2023 року

Показники	3-й квартал	4-й квартал	Абсолютне відхилення
1. Обсяг чистого грошового потоку, тис. грн	70	46	-24
2. Коефіцієнт якості чистого грошового потоку	0,53	0,91	0,38
3. Середньоденний дефіцит грошових коштів	0,022	0,016	-0,006
4. Коефіцієнт достатності грошових коштів	1,05	1,07	0,02
5. Ступінь покриття прострочених зобов'язань чистим грошовим потоком, %	636,36	657,14	20,78
6. Коефіцієнт ліквідності грошових потоків	1,04	1,03	-0,01

Результати свідчать, що позитивний грошовий потік розподіляється відносно рівномірно, однак структура витрат не демонструє такої ж збалансованості, а ефективність використання коштів залишається низькою (одна гривня витрат забезпечує лише 2 копійки приросту).

Таблиця 2.8

Інформація про рух грошових коштів від операційної діяльності у звітному місяці, тис, грн. (грудень 2023 рік)

Показники	1-ша п'яти-денка	2-га п'яти-денка	3-тя п'яти-денка	4-та п'яти-денка	5-та п'яти-денка	6-та п'яти-денка
1. Виручка від реалізації продукції	21	11	15	27	33	22
2. Оплата сировини та матеріалів	5	-	40	10	-	30
3. Заробітна плата	2,5	-	-	-	2,5	-
4. Сплата податків та зборів	0,9	-	29	-	0,9	-
5. Орендна плата	3	-	-	-	-	-
6. Оплата інших поточних витрат	-	-	-	2	-	-
Всього витрачання грошових коштів	11,4	-	69	12	3,4	30

Таблиця 2.9

Аналіз рівня рівномірності, синхронності грошових потоків підприємства та ефективності управління ними

Показники	Алгоритм розрахунку	Значення
1. Середньоквадратичне (стандартне) відхилення позитивного грошового потоку	$\delta N = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (\bar{N} - N_n)^2}{n}},$ де $\bar{N}$ - середній за період обсяг грошового потоку; N_t - обсяг позитивного грошового потоку за період	7,94
2. Середньоквадратичне (стандартне) відхилення від'ємного грошового потоку	$\delta V = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (\bar{V} - V_n)^2}{n}},$ де $\bar{V}$ - середній обсяг вихідного грошового потоку; V_t - обсяг вихідного грошового потоку за період	25,73
3. Коефіцієнт варіації позитивного грошового потоку	7,94 / 21,5	0,37
4. Коефіцієнт варіації від'ємного грошового потоку	25,73 / 20,97	1,23
5. Коефіцієнт рівномірності позитивного грошового потоку	1-0,37	0,63
6. Коефіцієнт рівномірності від'ємного грошового потоку	1-1,23	-0,23
7. Коефіцієнт ефективності грошових потоків	3,2 / 125,8	0,03

Показники	Алгоритм розрахунку	Значення
1. Середньоквадратичне (стандартне) відхилення позитивного грошового потоку	$\delta N = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (\bar{N} - N_n)^2}{n}},$ де $\bar{N}$ - середній за період обсяг грошового потоку; N_t - обсяг позитивного грошового потоку за період	7,94
2. Середньоквадратичне (стандартне) відхилення від'ємного грошового потоку	$\delta V = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (\bar{V} - V_n)^2}{n}},$ де $\bar{V}$ - середній обсяг вихідного грошового потоку; V_t - обсяг вихідного грошового потоку за період	25,73
3. Коефіцієнт варіації позитивного грошового потоку	7,94 / 21,5	0,37
4. Коефіцієнт варіації від'ємного грошового потоку	25,73 / 20,97	1,23
5. Коефіцієнт рівномірності позитивного грошового потоку	1-0,37	0,63
6. Коефіцієнт рівномірності від'ємного грошового потоку	1-1,23	-0,23
7. Коефіцієнт ефективності грошових потоків	3,2 / 125,8	0,03

Підприємство має вжити заходів для вирівнювання та оптимізації вихідного грошового потоку, а також для збільшення чистого фінансового результату.

2.3. Аналіз ефективності управління грошовими потоками підприємства

Аналіз джерел формування та напрямків використання грошових коштів здійснюється на основі балансу підприємства, де зміни у статтях балансу розглядаються як процес генерування джерел або витрат коштів. Формування джерел коштів відбувається внаслідок скорочення активів та збільшення власного або позикового капіталу. Ефективність використання фінансових ресурсів визначається за результатами — приростом активів та скороченням заборгованості підприємства. На основі даних балансу ТОВ «РІА» проведено аналіз джерел коштів, сформованих протягом звітного періоду, а також досліджено обсяги їх витрачання за різними напрямками (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Визначення і оцінка джерел утворення та напрямів витрачання коштів підприємства в 2023 р.

Найменування показника	На початок періоду, тис. грн.	На кінець періоду, тис. грн.	Інтерпретоване відхилення, тис. грн.	
			як джерело коштів	як витрата коштів
Актив				
1. Необоротні активи	170703	195325,1		24622,1
1.1. Нематеріальні активи	157,3	818,6		661,3
1.2. Основні засоби	75778,6	88946,9		13168,3
1.3. Інші необоротні активи	94767,1	105559,6		10792,5
2. Оборотні активи	89355	128012,5		38657,5
2.1. Запаси	31669,8	43578,6		11908,8
2.2. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	23989,5	55288,1		31298,6
2.3. Дебіторська заборгованість за розрахунками	25771,3	21543,1		-4228,2
2.4. Грошові кошти та їх еквіваленти	2256,7	3864,2		1607,5
2.5. Інші оборотні активи	3112,1	590,7		-2521,4
3. Витрати майбутніх періодів	334,1	71,5		-262,6
Підсумок	260392,1	323409,1		63017
Пасив				
1. Власний капітал	82790,9	94645,3	11854,4	
2. Забезпечення майбутніх витрат і платежів	0	0	0	
3. Довгострокові зобов'язання	83467,4	122115,8	38648,4	
4. Поточні зобов'язання	94133,8	106648	12514,2	
4.1. Кредиторська заборгованість за товари	40791,3	51577,5	10786,2	
4.2. Поточні зобов'язання за розрахунками	13369,8	11618,1	-1751,7	
4.3. Інші поточні зобов'язання	2325	1169,2	-1155,8	
5. Доходи майбутніх періодів	0	0	0	
Підсумок	260392,1	323409,1	63017	

Аналіз даних із табл. 2.10 свідчить, що зміни в активах і пасивах підприємства загалом оцінюються позитивно, що сприяло зростанню джерел формування та обсягів витрачання коштів.

У звітному періоді підприємство зосередилось на розвитку власних активів, здебільшого за рахунок залучення додаткових позикових ресурсів і реінвестування отриманого прибутку. Оцінка структури джерел формування та напрямків використання коштів дозволяє визначити основні статті балансу, в які були спрямовані витрати, а також ті статті, з яких кошти були сформовані (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Структура джерел утворення та напрямів витрачання коштів підприємства(2023р.)

Найменування показника	Сума, тис. грн.	%до підсумку	Ранг згідно з питомою вагою
Джерела утворення коштів			
Збільшення власного капіталу	11854,4	18,81	2
Збільшення забезпечень майбутніх витрат і платежів	0	0,00	
Збільшення довгострокових зобов'язань	38648,4	61,33	1
Збільшення кредиторської заборгованості за товари	10786,2	17,12	3
Збільшення поточних зобов'язань за розрахунками	-1751,7	-2,78	
Збільшення інших поточних зобов'язань	-1155,8	-1,83	
Збільшення доходів майбутніх періодів	0	0,00	
Разом джерел утворення коштів	63017	100,00	*
Напрями розміщення і використання коштів			
Збільшення нематеріальних активів	661,3	1,05	6
Збільшення основних засобів	13168,3	20,90	2
Збільшення інших необоротних активів	10792,5	17,13	4
Збільшення запасів	11908,8	18,90	3
Збільшення дебіторської заборгованості за товари	31298,6	49,67	1
Збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками	-4228,2	-6,71	
Збільшення грошових коштів та їх еквівалентів	1607,5	2,55	5
Збільшення інших оборотних активів	-2521,4	-4,00	
Збільшення витрат майбутніх періодів	-262,6	-0,42	
Разом напрямів розміщення і використання коштів	63017	100,00	*

Згідно з даними табл. 2.11, основними джерелами, що вплинули на формування коштів підприємства у звітному періоді, стали збільшення довгострокових зобов'язань (найвагомніше джерело), нарощення власного капіталу (друге за значущістю) та зростання кредиторської заборгованості за товари (третє за важливістю). Частка інших джерел фінансування виявилася незначною, тому можна дійти висновку, що їхній внесок у загальне збільшення джерел фінансування підприємства був мінімальним.

Дана структура джерел формування фінансових ресурсів узгоджується зі стратегічними цілями розвитку підприємства та заслуговує на позитивну оцінку. Використання власного капіталу спрямовується на розширення і модернізацію парку обладнання, а також на впровадження сучасних виробничих і інформаційних технологій. Збільшення обсягу кредиторської заборгованості за товари та інших поточних зобов'язань у розрахунках забезпечує додаткові можливості фінансування оборотного капіталу.

Оскільки основний грошовий потік підприємства формується його фінансовою діяльністю, варто детально проаналізувати ключові показники, що відображають діяльність ТОВ «РІА». Вони представлені у табл. 2.12–2.13.

Таблиця 2.12

Основні показники динаміки, які характеризують результати фінансової діяльності підприємства в 2019-2023 рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Доход від участі в капіталі			717,1		3
Інші фінансові доходи		15,2	55,6	59,4	211,3
Інші доходи		1451,9	454,1	423,3	53920,1
Фінансові витрати		2931	5899,1	13208,3	14710,7
Втрати від участі в капіталі			214,1	2,7	18279,7
Інші витрати	(13,3)	1223,3	88,2	1057	36741,1

Аналіз табл. 2.11 дає змогу зробити висновок, що втрати від участі в капіталі, зафіксовані підприємством у 2022–2023 роках, заслуговують на негативну оцінку. У 2021 та 2023 роках підприємство отримувало доходи від

участі в капіталі, однак лише у 2021 році ці доходи перевищували відповідні витрати. Слід також підкреслити, що у 2019 році основним джерелом доходів підприємства були надходження виключно від реалізації товарів. (посл

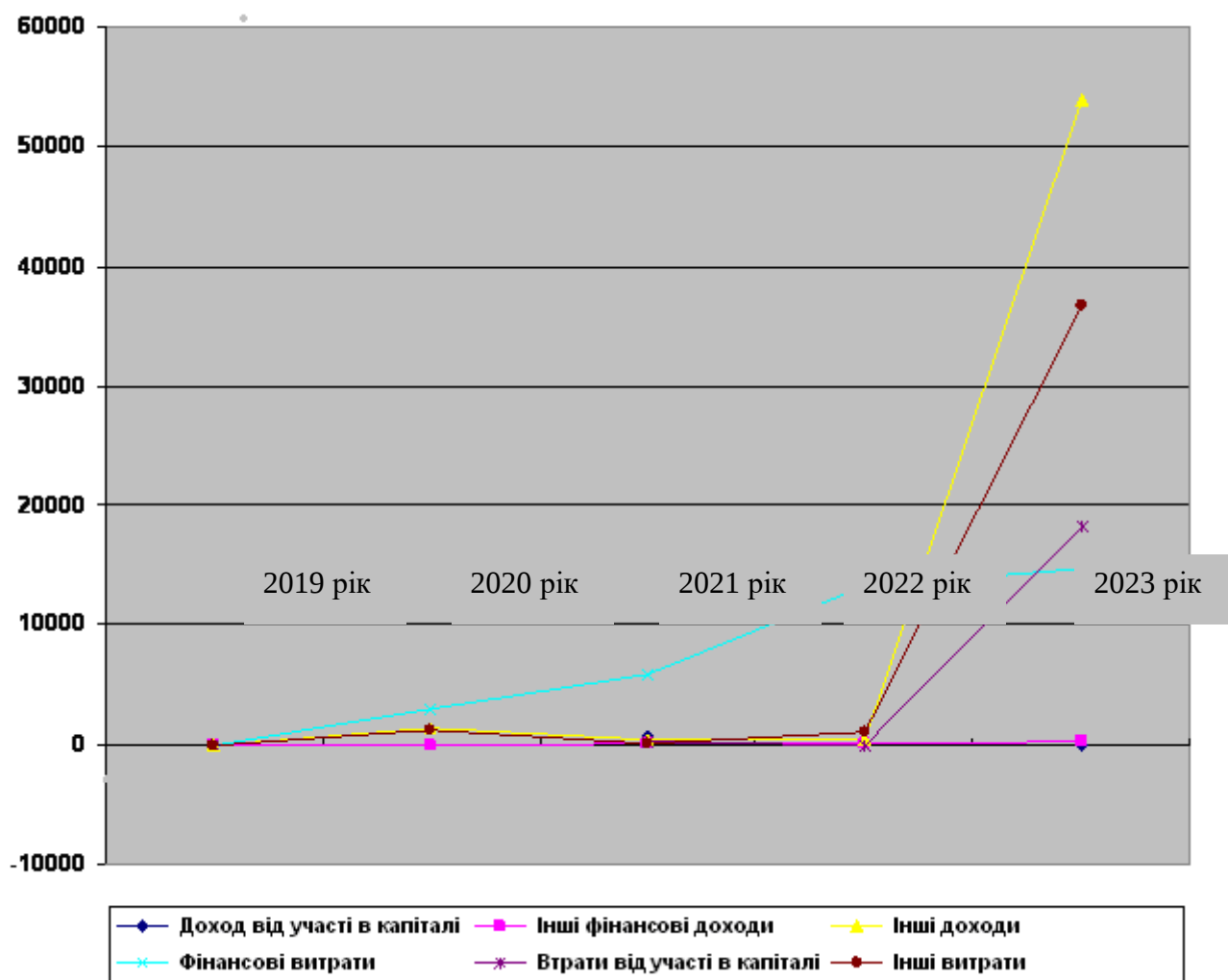

Рис. 2.1. Динаміка основних показників, які характеризують результати фінансової діяльності підприємства в 2019-2023 рр. (тис. грн.)

До позитивних моментів можна віднести зростання таких показників: інших фінансових доходів на суму 196,1 тисяч гривень, що відповідає приросту на 1290,1% за період 2019-2023 років, а також збільшення інших доходів у 2019 році на 53 496,8 тисяч гривень порівняно з даними за 2022 рік.

Таблиця 2.13

Динаміка основних показників, які характеризують результати фінансової діяльності підприємства в 2019-2023 рр.

Показник	2020/2019		2021/2020		2022/2021		2023/2022	
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%
Доход від участі в капіталі			-717,1	-100,0	3,0		3,0	
Інші фінансові доходи	15,2	100,0	3,8	6,8	151,9	255,7	196,1	1290,1
Інші доходи	1451,9	10,0	-30,8	-6,8	53496,8	12638,0	52468,2	3613,8
Фінансові витрати	2931	100,0	7309,2	123,9	1502,4	11,4	11779,7	401,9
Втрати від участі в капіталі			-211,4	-98,7	18277,0	676925,9	18279,7	
Інші витрати	1210	9095	968,8	1098,4	35684,1	3376,0	35517,8	2903,4

Постійне зростання фінансових витрат викликає занепокоєння. За період з 2020 по 2023 рік витрати зросли на 11 779,7 тис. грн., тобто на 401,9 %.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Зазначено в попередніх розділах, на підприємстві виділяють три основні види діяльності: основну, пов'язану з виробництвом; інвестиційну, спрямовану на придбання та продаж довгострокових активів; і фінансову, що охоплює операції з цінними паперами, погашення заборгованостей тощо. Кожен з цих видів діяльності викликає як приплив, так і відтік коштів. Основне джерело припливу коштів зазвичай забезпечується основною діяльністю підприємства [4]. Першим етапом у цьому процесі є прогнозування обсягів збуту. Прогноз здійснюється на різні періоди: квартал, місяць, тиждень або навіть день.

Але значно складніше точно спрогнозувати продажі на дуже короткий період.

Основним джерелом надходжень є платежі від покупців, однак вони не єдиними. Зокрема заплановано реалізацію частини продукції за договірною ціною. Прогноз базується на припущенні про своєчасну оплату всіх рахунків, адже затримки можуть призвести до втрати знижок за швидкість розрахунків. 2. Оплата праці, адміністративні та інші витрати. 3. Капіталовкладення. У першому кварталі „РІА” планує значні інвестиції в капітал. 4. Сплата податку на прибуток і виплата відсотків за кредитами або іншими зобов'язаннями.

Таблиця 3.1

Прогноз надходжень коштів і дебіторської заборгованості фірми „РІА» (тис. грн.)
в 2024-му році

	1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.
Дебіторська заборгованість (початок періоду)	300	325	307	382
Обсяг реалізації	875	785	1160	1310
Грошові надходження в т.ч.:	850	803	1085	1280
- за продукцію даного періоду (80%)	700	628	928	1048
- за продукцію попереднього періоду (20%)	150	175	157	232
Дебіторська заборгованість (кінець періоду)	325	307	382	412

Із аналізу табл. 3.1. ми бачимо, що прогнозується суттєве збільшення по всім показникам до 40%.

Прогнозний чистий грошовий потік компанії показаний у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Бюджет коштів компанії „PIA» на 2024 рік (у тис. грн.)

	1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.
Джерела коштів				
Надходження по дебіторській заборгованості	850	803	1085	1280
Інші	51		125	
Разом джерел	901	803	1210	1280
Використання коштів				
Оплата рахунків постачальників	650	600	550	500
Оплата праці, управлінські й інші витрати	300	300	300	300
Капіталовкладення	325	13	55	80
Податки, відсотки і дивіденди	40	40	45	50
Разом використання	1315	953	950	930
Чистий грошовий потік	(414)	(150)	260	350

Недостатність коштів у першому та другому кварталах була обумовлена низькими продажами та значними витратами на інвестиції. У третьому та четвертому кварталах ситуація покращується, оскільки обсяги продажів зростають.

Таблиця 3.3

Потреба у фінансуванні компанії „PIA» на 2024 рік (тис. грн.)

	1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.
Грошові кошти (початок періоду)	50	(364)	(514)	(254)
Зміни в залишках коштів	(414)	(150)	+260	+350
Грошові кошти (кінець періоду)	(364)	(514)	(254)	+96
Мінімальний поточний залишок коштів	50	50	50	50
Потреба у фінансуванні	414	564	304	(46)

У першому кварталі 2024 року заплановано замінити обладнання задля підвищення виробничих потужностей. На ці потреби буде виділено 325 тис. грн, а старе обладнання після введення нового в експлуатацію реалізують за 125 тис.

грн. Такі заходи дозволять вирішити поточні проблеми компанії та більш ефективно задовольняти зростаючий попит з боку клієнтів. Наступним завданням стане розрахунок потреби в додаткових фінансових ресурсах (табл. 3.3).

Згідно з аналізом даних, наведених у табл. 3.3, визначення потреби у фінансуванні здійснюється з урахуванням необхідності підтримки мінімального залишку коштів на рахунку підприємства, який у цьому випадку складає 50 тис. грн. Після цього постає питання прийняття рішення щодо вибору джерел фінансування та ефективного використання тимчасово вільних фінансових ресурсів, за наявності таких. Серед основних джерел для залучення фінансових ресурсів виділено наступні:

- короткострокова банківська позика;
- випуск комерційних паперів;
- отримання комерційного кредиту;
- використання давальницької сировини;
- утримання простроченої заборгованості перед постачальниками;
- факторинг.

Зазначені інструменти дозволяють підприємству оперативно задовольнити потребу в обігових коштах або забезпечити ефективне управління наявними фінансовими ресурсами.

Кожне із зазначених джерел фінансування має свої сильні та слабкі сторони. Найкращий вибір залежить від поточного стану підприємства, ситуації на ринку кредитів та інших релевантних факторів. У випадку компанії "PIA" існує діючий договір із банком, який дозволяє отримати кредит до 410 тисяч гривень за ставкою 11,5% річних або 2,875% щоквартально. Кредит можна оформити у будь-який момент, якщо є така потреба, але в межах встановленого ліміту. При цьому компанія звільнена від необхідності надання застави для забезпечення кредиту. Такі угоди мають назву кредитної лінії. У разі отримання кредиту на таких умовах підприємство, як правило, повинно підтримувати певний залишок коштів на депозитному рахунку в банку.

Як альтернативний підхід можна запропонувати використання змішаного

фінансування, за якого частина коштів надходить через банк, а інша — за рахунок тимчасово вільних ресурсів підприємства. План фінансування, сформований виключно за рахунок кредитної лінії, подано в табл. 3.4. З аналізу даних у таблиці кредитної лінії недостатньо для повного покриття потреб підприємства. Іншим варіантом може бути початкове використання потенціалу кредитної лінії до максимально доступного ліміту. У випадку, якщо потреба в коштах перевищує зазначені можливості, слід розглянути звернення до прострочених платежів як тимчасового рішення.

Таблиця 3.4

План фінансування компанії „PIA” на 2024 рік (тис. грн.)

НАДХОДЖЕННЯ	1к.	2 к.	3 к.	4 к.
Нові позики:				
— кредитна лінія	410			
Разом позик	410			
Кошти від поточної діяльності (табл. 3.2)			260	350
Зниження засобів для компенсаційного залишку			10	22
Приплив коштів	410	0	270	372
ПОТРЕБА	1к.	2 к.	3 к.	4 к.
Виплати:				
— по кредитній лінії			48	362
Разом виплат	0		48	362
Виплата відсотків				
— по кредитній лінії		12	12	10
Разом відсотків	0	12	12	10
Кошти для поточної діяльності (табл. 3.2)	414	150		
Кошти для поповнення компенсаційного залишку	32			
Потреба в коштах	446	162	60	372

Спостерігаємо, що компанія „PIA” має зберігати 20% від отриманої позики. Це означає, що якщо компанія потрібна 100 гривень, вона має отримати кредит у розмірі 125 гривень, оскільки 25 гривень (20% від 125 гривень) підлягають залученню у банк.

Фінансовий план, що складається за цими умовами, поданий у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

План фінансування компанії „РІА» на 2024 рік (тис. грн.)

НАДХОДЖЕННЯ	1к.	2 к.	3 к.	4 к.
Нові позики:				
— кредитна лінія	410			
— відстрочені платежі	36	200		
Разом позик	446	200		
Кошти від поточної діяльності (табл. 3.2)			260	350
Зниження коштів для компенсаційного залишку			10	22
Приплив коштів	446	200	270	372
ПОТРЕБА	1 к.	2 к.	3 к.	4 к.
Виплати:				
— по кредитній лінії			48	362
— по відстрочених платежах		36	200	
Разом виплат		36	248	362
Виплата відсотків				
— по кредитній лінії		12	12	10
— по відстрочених платежах		2	10	
Разом відсотків		14	22	10
Кошти для поточної діяльності (табл. 3.2)	414	150		
Кошти для поповнення компенсаційного залишку	32			
Потреба в коштах	446	200	270	372

В першому кварталі план передбачає отримання позики в рамках кредитної лінії на всю потрібну суму, що складає 410 тисяч гривень, а також покриття простроченої заборгованості у розмірі 36 тисяч гривень. Отже, за цим планом компанія отримає 446 тисяч гривень у першому кварталі.

Поясніть, чому за цим планом буде отримано 446 тисяч гривень, хоча необхідна сума становить лише 414 тисячі гривень?

Головна причина полягає в тому, що отримання кредиту на суму 410 тисяч гривень зобов'язує підтримувати залишок коштів у розмірі 20 відсотків від 410 тисяч гривень, тобто 82 тисячі гривень. Компанія може використовувати 50 тисяч гривень, які є її мінімальним поточним залишком на рахунку, але все одно ще 32 тисячі гривень треба отримати додатково.

ВИСНОВКИ

В умовах становлення і розвитку ринкової економіки в Україні зростає роль бухгалтерського обліку й економічного аналізу господарської діяльності підприємств усіх форм власності як складової частини системи економічної інформації й управління. Управління підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характері й обсязі, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їхньому використанні, власному капіталі, зобов'язаннях і фінансових результатах діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані бухгалтерського обліку, що встановлено Законом України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”.

Розвиток господарських зв'язків в умовах ринку значно розширює кількість користувачів обліковою і звітною інформацією. Ними є не тільки працівники управління, безпосередньо пов'язані з підприємництвом, але і зовнішні користувачі інформації, що мають прямої фінансовий інтерес: банки — при ухваленні рішення про надання кредитів; постачальники — при укладанні договорів на постачання товарно-матеріальних цінностей; інвестори, засновники, акціонери, яких цікавить рентабельність вкладеного капіталу і можливість одержання прибутків (дивідендів). Кошти необхідні для забезпечення єдності виробництва й обігу, опосередковують зміну форм руху авансованого капіталу з грошової в товарну, і з товарної в грошову. Готівка в касі фірми (підприємства) утворюється з надходжень готівковими грошовими коштами за надані послуги, продані товари або з інших законних джерел і наявних коштів отриманих у банку на заробітну плату соціального характеру й інші потреби, у встановлених законом випадках [3].

В умовах ринкової економіки найбільше ліквідна частина майна організації — кошти, представляють її робочий капітал. Від його розміру і чіткої постановки бухгалтерського обліку залежить фінансова стійкість фірми, її платоспроможність. Завданнями обліку коштів є:

- 1) повна і своєчасна реєстрація операцій, пов'язаних із рухом робочого капіталу в касі і на рахунках у банках;
- 2) контроль за наявністю коштів, їхньою цілістю і цільовим використанням;
- 3) повне, своєчасне і правильне відображення в облікових регістрах поточних операцій по надходженню і вибуттю даного капіталу;
- 4) контроль за дотриманням розрахунково-платіжної і кошторисної дисципліни;
- 5) контроль за своєчасністю повернення в банк сум, не використаних по призначенню відповідно до виділених лімітів і кошторисів;
- 6) правильне і своєчасне проведення інвентаризації касової готівки, операцій по рахунках у банках і відображення її результатів в обліку.

Погашення вимог у порядку календарної черговості надходження документів передбачає задоволення цих вимог шляхом списання коштів, що відноситься до однієї черговості.

В роботі проведено аналіз грошових потоків ТОВ «РІА». Метою аналізу грошових потоків підприємства є прискорення руху грошових коштів і підвищення на цій основі оборотності активів і капіталу, а також забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Планова інформація стосовно грошових потоків формується безпосередньо на підприємстві, виходячи зі стратегічних напрямів його розвитку, вимог чинного законодавства та відповідних нормативних документів, і міститься у фінансових планах, бізнес-планах, інвестиційних проектах, кошторисах.

Основними джерелами фактографічної інформації щодо грошових потоків є бухгалтерський облік.

В роботі проведений аналіз структури та динаміки грошових активів підприємства в 2019-2023, в результаті якого відзначено, що лише в 2021-му році загальний обсяг грошових коштів ТОВ «РІА» зменшився на 20,2% по відношенню до 2020 року, проте, починаючи з 2022-го року спостерігається постійне збільшення обсягу грошових коштів (близько 70% за рік або 1608 тис. грн.),

найбільшими темпами у структурі грошових коштів зростали кошти в національній валюті, зокрема, найбільше зростання грошових коштів в національній валюті (205,2%) спостерігається в 2022 році.

Протягом аналізованого періоду в структурі грошових коштів ТОВ «РІА» більшу частину займають грошові кошти в національній валюті. До того ж спостерігається тенденція до збільшення питомої ваги коштів в національній валюті в 2022-2023 рр.

За даними балансу ТОВ «РІА» здійснено оцінку утворених у звітному періоді джерел коштів і обсягів їх витрачання за напрямками використання. Проведений аналіз дозволяє загалом позитивно оцінити зрушення в активах і пасивах підприємства, що призвели до збільшення джерел утворення та обсягів витрачання коштів підприємства. У звітному періоді підприємство здійснювало розвиток власних активів переважно за рахунок утворення додаткових джерел позикового капіталу та реінвестування прибутку.

Було проведене дослідження структури джерел утворення та напрямів витрачання коштів дозволяє визначити статті балансу підприємства, що увібрали в себе основну суму витрачених коштів, та статті, за якими ці кошти було утворено. Було відзначено, що основними джерелами які вплинули на утворення коштів підприємства у звітному періоді є збільшення довгострокових зобов'язань (1 ранг за значущістю у формуванні джерел), збільшення власного капіталу (2 ранг) та збільшення кредиторської заборгованості за товари (3 ранг). Питома вага інших джерел утворення коштів була несуттєвою, отже, можна стверджувати, що вони не відігравали суттєвої ролі у загальному розширенні джерел фінансування підприємства. Така структура джерел утворення коштів відповідає стратегічним цілям розвитку підприємства і заслуговує на позитивну оцінку: власний капітал спрямовується на розширення і удосконалення парку устаткування, впровадження прогресивних виробничих та інформаційних технологій; за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за товари і поточних зобов'язань за розрахунками створюються додаткові джерела фінансування оборотних активів.

Структура напрямів витрачання коштів підприємства загалом відповідає

структурі джерел їх утворення і, отже, також має бути оцінена позитивно.

Отже, взаємопов'язані процеси розвитку джерел фінансування і розміщення додатково утворених коштів в активах відповідають загальній стратегії підприємства щодо збільшення обсягів і підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності на основі зростання техніко-технологічного рівня виробництва.

В роботі проаналізовані основні показники, які характеризують фінансову діяльність ТОВ «PIA». Зокрема, на негативну оцінку заслуговують втрати від участі в капіталі, які підприємство отримувало в 2022-2023-рр. В 2021-му і 2023-му роках підприємство отримувало дохід від участі в капіталі, але його розмір перевищував витрати лише в 2021-му році.

На позитивну оцінку заслуговує збільшення: інших фінансових доходів на 196,1 тис. грн.(1290,1%) за 2020-2023 рр. інших доходів в 2023-му році на 53496,8 тис. грн. по відношенню до 2022-го року. Занепокоєння викликає постійне збільшення фінансових витрат, приріст яких за період з 2020 по 2023 рік склав 11779,7 тис. грн., або 401,9%. Також на негативну оцінку заслуговує збільшення в 2023-му році розміру втрат від участі в капіталі на 18277,0 тис. грн.

В роботі аналізуються поточні фінансові рішення з фінансування діяльності компанії за рахунок ефективного використання тимчасово вільних коштів. Короткострокове фінансове планування передбачає: аналіз фінансового стану компанії; розрахунок планових надходжень грошових коштів; розрахунок планових відтоків грошових коштів; виявлення потреби в додаткових джерелах фінансування; вибір джерел фінансування; підготовку плану фінансування; оцінку плану фінансування. Були розглянуті два варіанти короткострокового фінансування діяльності підприємства і обраний варіант, який передбачає змішане фінансування за рахунок використання кредитної лінії і прострочених платежів. В результаті реалізації даного проекту підприємство матиме змогу утриматись в 2009-му році від залучення 32 тисяч гривень додаткових грошових коштів, необхідних для інвестування в модернізацію обладнання та устаткування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2023 року N 436-IV.
2. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» в редакції Закону N 283/97-ВР від 22.05.97. З наступними змінами і доповненнями.
3. Закон України „Про господарські товариства” N 1576-XII від 19 вересня 1991.
4. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р., №996-XIV.
5. Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 12 червня 1995 року за № 436/95 із наступними змінами та доповненнями.
6. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління Нацбанку України від 15.12.2020 р. № 637 (зареєстрованою в Мін'юсті України 13-01.2020 р. за № 40/10320, за текстом - Положення № 637) із наступними змінами та доповненнями.
7. Постанова Правління Національного банку України „Про встановлення граничної суми готівкового розрахунку” від 09 лютого 2021 року за №32 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 18 квітня 2021 р. за № 410/10690).
8. Аналітичне забезпечення раціоналізації грошових потоків підприємств (на прикладі меблевого виробництва України): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / В. Р. Шевчук; Терноп. акад. нар. госп-ва. — Т., 2021. — 120 с. — укр.
9. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теорія аналізу господарської діяльності. - Х.: Фінанси та статистика, 2018. – 453 с.
10. Бандурка А.М., Черв'яков І.М., Посилкіна О.Б. Фінансово-економічний аналіз. - Харків: Вид-во Харківського ун-ту внутрішніх справ, 2019. – 560 с.
11. Білуха М.Т. Курс аудиту. К: "Вища школа" Т-во "Знання", КОО, 2019. – 353 с.
12. Бланк І.А. Стратегія та тактика управління фінансами. Київ, МП „ІТЕМ лтд”, СП „АДЕФ-Україна”, 2020. – 534 с.

- 13.Бутинець Ф.Ф. та ін. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. – Житомир: ПП “Рута”, 2022. – 410 с.
- 14.Бутинець Ф.Ф., Івахненко С.В. Інформаційні системи обліку. Курс лекцій. - Житомир: ЖІТІ, 2017. – 530 с.
- 15.Грачова Р. Як визначити реальний фінансово-майновий стан свого підприємства.//Дебет-Кредит. – 2020. - №34.
- 16.Давидов Г.М. Аудит. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2021. – 420 с.
- 17.Ефімова О.В. // Як аналізувати фінансове положення підприємства. К.: 2014. – 351 с.
- 18.Ефімова О.В. // Фінансовий аналіз. К.: Бухгалтерський облік, 2020. – 415 с.
- 19.Івахненко В. Горбатов М., Львовчкін В. Економічний аналіз. - К.: КНЕУ, 2019. – 459 с.
- 20.Івахненко В.М. Курс економічного аналізу. - К.: Знання Прес, 2020. – 473 с.
- 21.Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. - К.: ЗАТ "ШЧЛАВА", 2019. – 468 с.
- 22.Кожанова Є. П., Отенко І. П. Економічний аналіз: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2023. -208 с.
- 23.Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2020. – 460 с.
- 24.Лігоненко Л.О., Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: Навч. посіб. – К.: Київ. Нац. Торг.-екоп. ун-т., 2018. – 255с.
- 25.Мельник В.М. Основи економічного аналізу. – Ірпінь, 2020. – 319 с.
- 26.Потемкина В.М. Фінанси підприємств: Навч. посібник. Донецьк: «КИТИС», 2000. – 410 с.
- 27.Рященко О. Мистецтво жити без грошей // Дебет-Кредит. –№50. –2021.
28. Савицька Г.Б. Аналіз господарської діяльності підприємства. Минск: ТОВ "Нове знання", 2019. – 372 с.